

**Zaborovets A.P.**  
*senior professor NTUU «KPI»*

**Buhal A.A.**  
*student FMM NTUU «KPI»*

## **IMPROVING THE FINANCIAL POSITION OF AN ENTERPRISE AS A GUARANTEE GROWTH OF NATIONAL ECONOMY**

*In this article on the basis of financial performance of enterprise indicators the conducted research him financial activity. Were also discovered him strong and weak sides, developed concrete suggestions on the leadthrough of measures, useful to stabilizing and making healthy of the financial state of the probed object and these recommendations in relation to his strengthening, receipt of additional profit, and as a result to growth of national economy of country.*

**Keywords:** financial position, working capital, liquidity, solvency.

---

**Кривда О.В.**  
*к.е.н., доцент НТУУ «КПІ»*  
**Руссу-Діскуцу О.П.**  
*студент ТЕФ НТУУ «КПІ»*

## **ПИТАННЯ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ**

*У роботі досліджено проблему забезпечення стійкості і стабільності банківської системи, потенційний чинник ризику зниження фінансової стійкості банків в Україні. Досліджено можливі шляхи уникнення криз в Україні, пов'язаних з проблемами банківської системи.*

**Ключові слова:** стійкість, стабільність, банківська система, фінансова стійкість, економічні нормативи.

**Вступ.** Дослідження питань стійкості банківської системи є важливим елементом загальноекономічного аналізу. Тим більше, що домінуюче становище банківського сектора у системі фінансового посередництва в Україні зумовлює спрямованість основних ризиків, які жують фінансовій стійкості, саме на банківську систему.

**Постановка задачі.** Метою цієї статті є дослідження питань стійкості банківської системи в Україні, визначення можливих шляхів їх подолання.

**Результати дослідження.** Проблему стійкості банківського сектора національної економіки не можна розглядати поза контекстом стійкості соціально-економічного розвитку держави в цілому. Уточнення теоретичних засад та вироблення адекватної українським реаліям методології забезпечення стійкості банківської системи своєчасно і більш точно ідентифікувати дійсні причини кризових явищ і знаходити дієві шляхи їх

усунення, приймати ефективні управлінські рішення на всіх рівнях управління.

Проблема забезпечення стійкості банківської системи України, що зумовлюється сьогоденними реаліями й доступними для огляду перспективами, є дуже актуальною. Стійке функціонування банківської системи має непересічне значення для забезпечення поступального соціально-економічного розвитку в Україні, мінімізації фінансових ризиків для всіх учасників розрахунків, скорочення неплатежів, активації кредитних відносин, незмінності інвестиційних та ощадних стратегій економічних агентів, зростання добробуту населення, а відтак – підвищення економічних процесів в Україні.

Нерідко в економічній літературі поняття «стійкість» ототожнюється з поняттями «стабільність», а його фінансова складова – з поняттями «фінансова стабільність», «фінансова сталість» тощо. Стійкими як банк, так і банківська система стають завдяки своїй стабільності. Стабільність – це постійна якісна характеристика, стійкість – це те, що здобувається, змінюється у процесі функціонування. Стабільність банківської системи можна визначити, як здатність протистояти зовнішнім і внутрішнім впливам, зберігаючи стійку рівновагу і надійність протягом часу. Іншими словами, стабільність має дві важливі характеристики: стійку рівновагу (збалансований стан, за якого відсутня тенденція до зміни) і надійність.

Щодо банківської системи, то стійку рівновагу можна визначити як здатність системи виконувати властиві їй функції і операції, за умови дотримання її цілісності і фінансової стійкості її елементів, що дозволяє системі після впливу зовнішніх і внутрішніх сил повертатись у стан рівноваги. Стійкість же є більш вузьким поняттям, оскільки на конкретний момент часу, визначає здатність системи виконувати властиві їй функції і відповідати основним нормативним показникам. Стійкою можна вважати банківську систему, побудовану з урахуванням передового вітчизняного і зарубіжного досвіду, яка не сприймає чи легко адаптується до кризових ситуацій, відіграє активну роль у кредитуванні господарського комплексу країни, забезпечує рівні можливості для підвищення якості і надійності кожної кредитної організації, що входить до системи, шляхом зміцнення структури власності, поліпшення корпоративного управління і контролю над ризиками.

Потенційним чинником ризику зниження фінансової стійкості банків є уповільнення темпів зростання промислового виробництва. Воно може негативно вплинути на фінансовий стан позичальників і зумовити погіршення якості кредитного портфеля банків. Можливе уповільнення темпів економічного зростання в країні і висока інфляція зменшують передбачувані доходи населення, перешкоджають довгостроковим інвестиціям і створюють невизначеність в економічній діяльності підприємств. Це може спричинити зростання простроченої заборгованості в корпоративних і роздрібних портфелях банків. При цьому банки ще не набули достатнього досвіду і коштів для роботи з великою кількістю

прострочених кредитів, а правова система і інфраструктура в країні можуть не впоратися з потенційним масовим напливом справ зі стягнення заборгованості.

Забезпеченню стійкості банківської системи сприяє своєчасність і якість оцінки її фінансового стану; виявлення наявних і потенційних ризиків, що супроводжують її функціонування; здійснення стрес-тестування; формування дієвої системи раннього попередження кризових явищ.

Немає єдності і у визначенні критеріїв стійкості банківської системи. Згідно з міжнародною практикою показники фінансової стійкості банківського сектора поділяють на наступні шість основних груп: достатність капіталу, якість активів, ефективність управління, доходи і прибуток, ліквідність і чутливість до ринкового ризику.

Згідно з дослідженням Деміргюч-Кунт і Детрагіаче ситуація в банківській системі може розглядатись як кризова, якщо в наявності хоча б одна з наступних умов:

- 1) частка непрацюючих активів у сукупному обсязі активів перевищує 10%;
- 2) витрати на відновлення банківської системи перевищують 2% ВВП;
- 3) проблеми банківського сектора спричиняють націоналізацію значної (понад 10%) частки банківського сектора;
- 4) відбувається масове вилучення депозитів чи накладаються обмеження по їх виплатах, оголошуються «банківські канікули».

Харді і Пазарбасіоглу на підставі дослідження банківських криз в розвинених країнах і країнах, що розвиваються, дійшли до висновку, що кризові явища в банківській сфері часто зумовлюються значним уповільненням темпів економічного зростання, девальвацією національної валюти і зростанням реальних відсоткових ставок. Деміргюч-Кунт і Детрагіаче до макроекономічних чинників банківських криз додають ще й зниження забезпеченості грошової маси золотовалютними резервами.

Стійкість вітчизняної банківської системи можуть характеризувати фактичний стан виконання вітчизняними комерційними банками встановлених НБУ нормативів і дотримання порогових значень індикаторів її фінансової безпеки. Невиконання нормативів є індикатором потенційної загрози втрати ліквідності та платоспроможності банків.

Проникнення банківського сектора в економіку України (відношення банківських активів до ВВП) залишається незначним навіть порівняно з країнами Східної Європи. Ще більш вражаючим є розрив порівняно з Західною Європою, в країнах якої це співвідношення перевищує 150%. Однак низький рівень проникнення банківського сектора у вітчизняну економіку зумовлює високий потенціал прискореного зростання, що заохочує активність на національному ринку зарубіжних банків.

**Висновки.** Зараз банківському співтовариству необхідно прагнути до стандартизації бізнесу, сформулювати такі поняття, як стандартні і нестандартні кредити, а також об'єднати зусилля для зниження частки ризикових портфелів. Для попередження та передбачення криз Україні треба

більше уваги приділяти постійному аналізу макроекономічного розвитку, стану галузей господарського комплексу, ділової та інвестиційної активності господарюючих суб'єктів, споживчого попиту й інфляційних очікувань, а також реалізації основних засад грошово-кредитної політики, перебігу бюджетного процесу в Україні, фінансового стану основних позичальників банківських кредитів. При цьому мають порівнюватись динаміка цін активів і зростання ВВП, промислового виробництва й експортної виручки, з'ясовуватись причини значних відхилень. Не менш важливо в умовах фінансової глобалізації мати реальну об'єктивну картину розвитку численних національних, регіональних і світового фінансового ринків, реалізації зарубіжними країнами грошово-кредитної, валютної, інвестиційної, митної, зовнішньоторговельної й боргової політики.

#### Перелік посилань

1. Барановський О.І. Фінансові кризи: передумови, наслідки і шляхи запобігання: Монографія.-К.: Київ. Нац. Торг.-екон. Ун-т, 2009. - 754 с.
2. Фінансово-кредитний словник. – М.: Фінанси і статистика, 1983.- 322 с.
3. Крухмаль О.В. Оцінка фінансової стійкості на підставі визначення критеріїв динамічної стабільності діяльності банку // Актуальні проблеми економіки. – 2006. - №9. – С. 45-46.
4. Єрмоленко М. Національні економічні інтереси: реалізація і захист // Актуальні проблеми Економіки. – 2001. - №1-2. – С. 18-24.
5. Методичні рекомендації щодо оцінки рівня економічної безпеки України. – К.: Академпрес, 2003. – С. 59.
6. Мащенко Е.В. Прогнозування економічних криз в умовах сучасних світогосподарських відносин: Автореф. Дис. канд. екон. наук. - Київ, ІСЕМВ, 2002. – 16 с.

---

**Кривда Е.В.**

*к.э.н., доцент НТУУ «КПІ»*

**Руссу-Дискуцу О.П.**

*студент ТЭФ НТУУ «КПІ»*

#### ВОПРОСЫ УСТОЙЧИВОСТИ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ

*В работе исследована проблема обеспечения устойчивости и стабильности банковской системы, потенциальный фактор риска снижения финансовой устойчивости банков в Украине. Исследованы возможные пути избежания кризисов в Украине, связанных с проблемами банковской системы.*

**Ключевые слова:** устойчивость, стабильность, банковская система, финансовая устойчивость, экономические нормативы.

**Kryvda O.V.**  
*candidate of economic sciences, assistant professor NTUU «KPI»*  
**Russu-Diskulcu.O.P.**  
*student FMM NTUU «KPI»*

## QUESTION OF STABILITY OF THE BANKING SYSTEM

*The paper explored the problem of providing firmness and stability of the banking system, potential factor of risk of declining financial firmness of banks in Ukraine. Were investigated possible ways of avoidance of crises in Ukraine, related to the problems of the banking system stability.*

**Keywords:** stability, stability, banking system, financial stability, economic norms.

---

**Петровська І.П.**  
*викладач НТУУ «КПІ»*  
**Філімонов А.Г.**  
*студент ФММ НТУУ «КПІ»*

## ПРОБЛЕМИ КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

*В статті розглядаються проблеми та програми кредитування малого та середнього бізнесу за умов постійної зміни фінансового стану в українській економіці та впливу світової фінансової кризи.*

**Ключові слова:** кредит, кредитування, малий бізнес, середній бізнес, підприємництво, мікрокредитування.

**Вступ.** Розвиток багатьох країн з ринковою економікою була побудована за рахунок розвитку малого та середнього бізнесу. Тому ефективно кредитування малого та середнього бізнесу на сьогоднішній день – це одне з найважливіших завдань банківської системи України. Істотний внесок у розроблення теоретичних і практичних аспектів проблем кредитування малого та середнього бізнесу в Україні внесли В. Балюк, О. Білоус, О.Д. Вовчак, М.І. Крупка, А.М. Мороз, С.К. Реверчук, С.І. Савлук, Я. Чайковський, Н. Шелудько та інші.

**Постановка задачі.** Кожній фінансово-кредитній установі саме операції кредитування малого та середнього бізнесу приносять значні доходи і від того, наскільки правильно будуть обрані методи і дотримані умови кредитування, в значній мірі, залежить результат кредитної операції[1, с. 155]. Перспективи розвитку підприємства визначаються можливостями нарощення ними фінансових ресурсів, одним із джерел, яких є кредит. Світова криза значно вплинула на умови кредитування суб'єктів